

УДК 338.48-44(477):502.131.1

Процюк А.Л.¹, Кізюн А.Г.²

¹ студ. гр. ГРС-32д, Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ,
м. Вінниця

² канд. геогр. наук, доцент, Вінницький торговельно-економічний інститут
ДТЕУ, м. Вінниця

СТАЛИЙ РОЗВИТОК ТА ЕКОЛОГІЧНИЙ ТУРИЗМ В УКРАЇНІ

Сучасний розвиток туризму в Україні потребує переосмислення його ролі не лише як складової економіки, а й як важливого чинника екологічної та соціальної стабільності. В умовах глобальних екологічних викликів, наслідків пандемії та воєнних дій особливої актуальності набуває екологічний туризм, який поєднує пізнання природи з її збереженням.

Україна володіє унікальними природними ландшафтами, біорізноманіттям та культурною спадщиною, що створює потужний потенціал для розвитку екотуристичної індустрії.

Екотуризм сприяє не лише охороні довкілля, а й розвитку місцевих громад, створенню нових робочих місць, удосконаленню інфраструктури та підвищенню інвестиційної привабливості регіонів. У сучасних умовах саме сталий, екологічно збалансований туризм має стати основою для відновлення туристичної індустрії України, її інтеграції у світовий туристичний простір та реалізації концепції сталого розвитку [2].

Україна має значний потенціал екотуристичних ресурсів, ефективно використання яких, разом зі зростаючим попитом на туристичні послуги, сприятиме розвитку інфраструктури, суміжних індустрій та вдосконаленню територіальної організації екотуризму. Концепція екологічного туризму передбачає обов'язкове збереження природної та культурної спадщини, підтримання біорізноманіття, а також покращення екологічного, соціального й економічного стану регіонів, які відвідують туристи. Саме екотуризм має стати прикладом для екологічного переосмислення та модернізації всієї туристичної індустрії [4]. Стійкий, екологічно збалансований туризм повинен не лише сприйматися як ідея, а й бути провідною управлінською стратегією розвитку туризму та пов'язаних з ним галузей – готельної, транспортної, харчової, рекреаційної тощо.

Останні роки стали складним періодом для туристичної сфери України. Пандемія Covid-19 суттєво вплинула на роботу індустрії, проте водночас зросла популярність внутрішніх подорожей, особливо екотуристичних напрямів. Наступним тяжким випробуванням стала війна, у ході якої зафіксовано сотні екологічних злочинів, заборонених Женевською конвенцією, спричинених російською агресією [3].

Після перемоги України, на тлі підвищення потреб населення у відпочинку, рекреації та подорожах, виникне необхідність у планомірному й раціональному використанні природних ресурсів через механізми збалансованого природокористування [1]. Одним із найефективніших напрямів цього стане розвиток екологічно орієнтованого туризму, що стимулюватиме відродження туристичної індустрії та економіки країни загалом на засадах сталого розвитку.

Екотуризм є одним із найперспективніших напрямів розвитку туристичної індустрії України. Завдяки значному природному потенціалу, різноманітності ландшафтів і культурній спадщині, наша держава має всі передумови для формування конкурентоспроможного екологічного туризму. Його розвиток сприятиме не лише відновленню туристичної сфери після пандемії та війни, а й забезпеченню збалансованого використання природних ресурсів, збереженню біорізноманіття та підвищенню рівня екологічної свідомості населення [5].

Після перемоги України особливу роль відіграватиме відновлення регіонів, постраждалих від бойових дій, де екотуризм може стати ефективним інструментом економічного і соціального відродження. Впровадження принципів сталого розвитку у всі галузі туристичної індустрії – готельну, транспортну, харчову, рекреаційну – дозволить створити цілісну систему екологічно відповідального туризму.

Таким чином, екологічно орієнтований туризм має стати не лише видом відпочинку, а й філософією розвитку української туристичної галузі, спрямованою на гармонійне поєднання інтересів природи, суспільства та економіки.

Список використаних джерел:

1. Бендасюк О.О. Екологічний туризм і сталий розвиток сільських територій: проблеми, шляхи вирішення. *Маркетингові та організаційні механізми повоєнного розвитку галузі гостинності та туризму України*: матеріали 2-ї Міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 26-27 лист. 2024 р. Харків, 2024. Ч.1. С. 415-417. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/6644005c-4df9-4343-bdbe-48daf276a085/content> (дата звернення: 01.11.2025).
2. Ковтуник І.І. Екологічний туризм у контексті сталого розвитку. *Туристично-рекреаційна сфера: виклики сучасності*: тези доп. міжн. наук.-практ. конф. (м. Хмельницький, 22 квіт. 2024 р.). Хмельницький, 2024. С. 104-105. URL: <https://ir.vtei.edu.ua/g.php?fname=29502.pdf> (дата звернення: 30.10.2025).
3. Машіка Г.В., Пологовська Ю.Ю., Бикова М.Д. Сучасні тенденції розвитку екологічного туризму в Україні в умовах пандемії COVID-19. *Екологічні науки*. 2021. № 2(35). С. 146-153.
4. Паньків Н., Скрипник М. Екологічний туризм як пріоритетний напрямок сталого розвитку туризму в Україні: виклики сьогодення. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022, № 4. С. 229-240.
5. Соловій І., Адамовський О., Дубовіч Іон. Сталий туризм: сучасний стан та перспективи розвитку в Україні. *Економіка та суспільство*, 2023. № 50.